

13.6.2012

Oikeusministeriölle

LAUSUNTO VAALIPiIRIJAON MUUTTAMISESTA

Oikeusministeriö on pyytänyt Etelä-Savon vaalipiirilautakunnalta lausuntoa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi vaalilain muuttamiseksi, joka käytännössä koskee Itä-Suomen nykyisten vaalipiirien yhdistämistä kahdeksi. Saamalla on varattu mahdollisuus esittää näkemyksiä asian jatkokäsittelystä, mukaan lukien perustuslain muuttaminen siten, että vaalipiirejä olisi vähintään kuusi ja enintään kaksitoista.

Esityksessä vaalien suhteellisuutta pyritään parantamaan yhdistämällä Itä-Suomen neljä vaalipiiriä kahdeksi suuremmaksi vaalipiiriksi. Esitetty muutos tulisi laskemaan piilevää äänikynnystä Itä-Suomen alueella, mutta siihen liittyy joukko ongelmia varsinkin Etelä-Savon näkökulmasta.

Esitetty uudistus olisi tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa koko maassa siten, että tarkastelun kohteena olisivat muutkin alueet kuin pelkkä Itä-Suomi. Vain Itä-Suomea koskevana ratkaisu ei palvele vaalilain uudistamisen kokonaistavoitetta. Korkeita äänikynnyksiä on muissakin vaalipiireissä. Esitys lienee tarkoitettu tilapäiseksi avuksi, sillä vaalipiirien määrän suurempi karsiminen edellyttäisi jo perustuslain muuttamista.

Tavoitteeksi asetettu piilevän äänikynnyksen alentaminen saavutetaan parhaiten aikaisemmin esillä olleella ns. vaalialuemallilla, jossa nykyiset vaalipiirit säilyisivät ja ainoastaan laskenta-alue muuttuisi koko maan kattavaksi. Se toteuttaisi suhteellisuuden ja alueellisuuden tavoitteet parhaiten ja hävittäisi piilevän äänikynnyksen ongelman koko maasta. Vaikka siihen sisältyvä laskentamalli tuntuu aluksi monimutkaiselta, ei mallia tule hylätä vain sen takia. Äänestäjät kyllä tottuisivat siihen ja arvostaisivat sitä, ettei tässä vaalimallissa ääniä menisi samalla tavalla ”hukkaan” kuin nykyisin. Etelä-Savon vaalipiirilautakunta pitää parhaana ratkaisuna vaalialuemalliin siirtymistä eikä kannata yksittäisiä osauudistuksia, joilla vaalipiirien määrää vähennetään vaiheittain ja vaalipiirejä yhdistellään keinotekoisesti.

Mikäli kuitenkin päädytään sellaiseen ratkaisuun, että vaalipiirejä yhdistetään, olisi luonnollisin vaihtoehto liittää nykyinen Etelä-Savon vaalipiiri yhteen Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan vaalipiirien kanssa Savo-Karjalan vaalipiiriksi. Erityisesti kansanedustajien valitsemisen ja toiminnan kannalta tämä olisi luontevaa, koska näillä alueilla on selvästi enemmän yhteistyötä ja edunvalvonnassa yhteisiä intressejä kuin Etelä-Savolla nykyisen Kymen vaalipiirin alueiden kanssa. Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala kuuluvat valtionhallinnossa saman aluehallintoviraston toimialueeseen.

Yhdistämistä Kymen vaalipiiriin kanssa ei kuitenkaan pidetä täysin poissuljettuna ja joka tapauksessa sekin olisi vaihtoehtona luontevampi kuin yhdistäminen Keski-Suomen tai Hämeen vaalipiiriin kanssa.

Vaalilain muutos, kuntauudistus, sosiaali- ja terveydenhuollon uudelleenjärjestelyt sekä mahdolliset ELY-keskusten aluejakojen ja muut valtion ja kunnallisen hallinnon muutokset tulisi tarkastella ja päättää kokonaisuutena siten, että ratkaisuja ei tehdä yksittäisinä ja toisistaan erillään. Eri aluejaoista tulisi muodostua selkeä ja valtakunnallisesti yhdenmukainen kokonaisuus, jossa julkisen hallinnon eri toiminnot ja palvelut toimivat maakunnista tai niiden yhteistoiminta-alueista koostuvilla aluejaoilla.

Ehdotetussa hallituksen esityksessä Etelä-Savon ja Kymen vaalipiireistä muodostettavalle uudelle vaalipiirille esitetään nimeksi Saimaan vaalipiiriä. Etelä-Savon vaalipiirilautakunta kannattaa ehdotettua nimeä, sillä Saimaa on laajasti tunnettu ja kuvaa hyvin alueen vahvuuksia ja erityispiirteitä. Samoin se kannattaa vaalipiirilautakunnan kokouspaikaksi ehdotuksen mukaisesti Mikkeliä, joka on mm. Itä-Suomen aluehallintoviraston pääpaikka. Se olisi myös alueen keskeisin kaupunki, mikäli esityksen mukaiset itäsuomalaiset vaalipiirit myöhemmässä vaiheessa vielä liitettäisiin yhdeksi.

Hallitusohjelmaan on kirjattu sitoumus muuttaa perustuslakia siten, että vaalipiirejä voisi jatkossa olla 6-12. Etelä-Savon vaalipiirilautakunta katsoo, että on perusteltua tarkastella vaalipiirijakoa ja sen edellyttämää perustuslain muuttamista jatkossa uudelleen, mikäli vaalialuemallia ei voi hyväksyä. Pelkällä nyt esitetyllä Itä-Suomen vaalipiirien yhdistämisellä ei vaalijärjestelmän ongelmia pystytä poistamaan.

Tulevaisuudessa koko Itä-Suomen suotuisamman aluekehityksen ja painoarvon kannalta olisi tarkoituksenmukaisinta pyrkiä vaali- ja hallintoalueeseen, joka koostuisi kaikista viidestä Itä-Suomen maakunnasta. Kun sähköinen äänestysmenettely otetaan käyttöön, ei äänestyslippujen kuljettaminen laajemman alueenkaan sisällä muodosta enää ongelmaa ja perinteisellä tavalla annettujen äänten laskeminen onnistuu yhdessäkin paikassa. Keskuspaikaksi sopii myös tällöin Itä-Suomen keskellä sijaitseva Mikkeli.

Puheenjohtaja

Matti Kunnas

Sihteeri

Juha Ruuth